

DEMOKRATISERA FÖRSVARET

I detta program presenteras Svensk Ungdoms åsikter i en rad frågor som berör vår värnplikt och de värnpliktiga. I detta program står individen i blickpunkten och hans rättsskydd och sociala förhållanden under värnplikts tiden analyseras och krav framställs på förbättringar. Den vapenfria värnplikten tas upp och här är kravet entydigt: vapenvägran bör inte kriminaliseras. Programmet behandlar också utbildningsfrågor och SU:s krav syftar till att göra utbildningstiden ändamålsenlig till alla sina delar. Frågor som berör Finlands säkerhetspolitik och försvarets ställning i samhället behandlas inte i detta program. Dessa frågor berörs delvis i SU:s internationella program. SU vänder sig med detta program till den finlandssvenska ungdomen för att få stöd för de reformer som vi vill se förverkligade. Vi hoppas att Svenska folkpartiets riksdagsmän skall föra våra förslag vidare och vi hoppas att också försvarsmakten skall beakta våra synpunkter i sina redan påbörjade reformsträvanden. Vi vill också rikta Dragsvik-rekryternas uppmärksamhet på de problem som just nu är mest brännande inom vår försvarsmakt.

SVENSK UNGDOM

Värnpliktsprogram

1. Individens frihet och trygghet

Krigsmakten har byggts upp för att försvara vårt samhälle och våra livsformer. Det förefaller därför naturligt, att den inlänkas i detta samhälle och inte i högre grad än försvarets speciella krav förutsätter inkräktar på individens integritet eller sociala och materiella standard.

Värnplikstiden medför ofta personliga problem, som ytterligare försvåras genom att den personliga kontakten med de närmaste bryts för en kortare eller längre tid. Det är därför inte tillfredsställande att militära förmän och militärpräster är de enda personer, som de värnpliktiga kan vända sig till med sina problem och klagomål. Det finns behov av civila kuratorstjänster vid samtliga garnisoner. Arbetsfältet skulle omfatta närmast rådgivning i sociala, juridiska och ekonomiska frågor. Det är önskvärt, att kuratorerna skulle beredas möjlighet att i sin tur vända sig till expertis, för att kunna rådgöra om svårare fall. Genom kuratorerna kunde de värnpliktigas problem kartläggas, vilket även vore av betydelse vid reformer av militärväsendet. Klagomål kunde framföras på ett smidigare sätt än tjänstevägen, varigenom risken för bestraffning för obefogande klagomål kunde elimineras. Samtidigt bör de värnpliktiga informeras om möjligheten att direkt vända sig till justitieombudsmannen. Individens rättsskydd kunde sålunda avsevärt förbättras. Kuratorerna skulle stå i nära kontakt bland annat med de lokala religiösa samfunden, som sålunda skulle överta själavården. Härigenom kunde militärprästtjänsterna avskaffas. Antalet tjänster skulle därför inte öka i och med denna reform, ifall budgeten inte ger utrymme för ett ökat antal tjänster.

För de demokratisering av försvarsmakten bör även nämnder med civila och militära (även värnpliktiga) medlemmar tillsättas vid förläggningarna (jfr. förbandsnämnder i Sverige). Nämnderna, i vilka kuratorerna vore självskrivna medlemmar, skulle förutom allmänna ordnings- och trivselfrågor behandla kontroversiella spörsmål, som någon av medlemmarna vill uppta till diskussion. Enligt svenska erfarenheter är det till fördel, om nämnderna verkar under sivilt ordförandeskap.

Den värnpliktigas rättsskydd är inte tillfredsställande. Inrättandet av kuratorstjänster skulle visserligen medföra förbättringar även på denna punkt, men främst vore en reform av den militära strafflagen enligt skandinaviskt mönster av nöden. Civila brott borde alltid dömas av civil domstol och enligt civil lag, även om de begås under värnpliktstiden. Det kan inte anses rätt, att förändrade juridiska normer måste tillämpas under en begränsad tidsperiod av en människas liv.

Frågorna om de stamanställdas och värnpliktigas yttrandefrihet och rätt till politisk verksamhet är under livlig debatt. Ikraftvarande lag innehåller ett krav på förhandscensur av såväl stamanställdas som värnpliktigas offentliga uttalanden i politiska eller andra s.k. ömtåliga frågor. Inte heller har militärpersoner rätt att tillhöra politiska organisationer eller bedriva politisk verksamhet. Ovannämnda bestämmelser, vilka ingår i § 147 av gällande strafflag för krigsmakten och vilka i något förändrad form nyligen har föreslagits kvarstå, måste anses helt oförenliga med vårt begrepp om västerländsk demokrati och bör därför strykas. Enligt nuvarande lag dras en alltför skarp skiljelinje mellan militärt och civilt. Istället bör man sträva till ett närmande mellan dessa sektorer. Härtill kunde bland annat en aktiv politisk insats av yrkesmilitärerna bidra.

Enligt nuvarande praxis är deltagandet i aftonandakten obligatorisk för samtliga beväringar. Det finns dock inte vägande skäl, som skulle tala för ett avsteg från religionsfrihetsprincipen under militära förhållanden. Deltagandet bör därför vara frivilligt.

Avsaknaden av en van miljö samt omställningen till en militär vardagsrutin inverkar ofta mera negativt på den värnpliktigas trivsel än själva utbildningsprogrammet. Bland annat dessa synpunkter har framförts vid beslutet om höjning av söndagspermissionskvoten till 50 procent. Denna föreslås ytterligare höjas till 75 procent. Fria hemresor bör beviljas i samband med samtliga söndagspermissioner. Systemet bör göras smidigare, så att fribiljett kan användas på samtliga kommunikationsmedel. Även vid dyrare resor bör fribiljett gälla.

Utskänkningsförbudet utgör även en markant begränsning av den värnpliktigas personliga frihet och kan knappast anses uppfostra till sundare dryckesvanor. Dess avskaffande motiveras ytterligare av att övervakning av förbudets efterlevnad på grund av det slopade uniformstvängat är praktiskt taget omöjlig.

Sjukvården inom försvarsmakten kan inte anses tillfredsställande. Speciellt stora brister förekommer inom tandvården, vilket faktum även påpekats av en statskommitté. Kommittébetänkandets krav på bland annat en avsevärd utökning av ordinarie tandläkartjänster inom försvarsmakten borde förverkligas i snabb takt.

Utvecklingen har även för de värnpliktigas del gått mot en klarare gränsdragning mellan tjänstgöring och fritid. Soldathemsföreningarna utför ett förtjänstfullt arbete för beväringarnas trivsel under fritiden. Även försvarsmakten borde dock göra en aktiv insats genom att tillgodose

åtminstone elementära behov, såsom tillgång till litteratur, kurser, klubbar, körer etc.

Kasärnstandarden motsvarar inte vid alla förläggningar de krav, som i dag bör ställas. Förbättringar på detta område kan dock anses ske i sådan takt, att en ytterligare accelererad utbyggnad i oproportionerligt hög grad skulle belasta vår försvarsbudget.

SU anser att

- civila kuratorstjänster bör inrättas vid samtliga förband
- nämnder med civila och militära (även värnpliktiga) medlemmar bör tillsättas för att behandla främst ordnings- och trivselfrågor vid förbanden
- civila brott begångna av värnpliktiga bör behandlas av civil domstol
- förhandscensuren av militärpersoners offentliga uttalanden i politiska eller andra s.k. ömtåliga frågor bör avskaffas
- militärpersoner bör äga rätt att tillhöra politiska organisationer och att bedriva politisk verksamhet
- deltagandet i aftonandakt bör vara frivilligt
- söndagspermissionskvoten bör höjas till 75 procent
- fribiljettsförmån bör beviljas en gång i månaden oberoende av kommunikationsmedel. På de dyrare som delbetalning

- utskänkingsförbudet för värnpliktiga bör upphävas
- vilken kommittébetänkandets förslag om en reform av tandvården inom försvarsmakten bör förverkligas i snabb takt
- omsorgen om beväringarnas fritid inte enbart bör åvila soldathemsföreningarna. Försvarsmakten bör ge de värnpliktiga bättre tillgång till litteratur, kurser, klubbar, körer etc.

2. Vapenfri värnplikt

Enligt nuvarande lagstiftning respekterar samhället att en person på grund av samvetsskäl inte vill bära vapen. Samtidigt anses det dock, att dessa personer bör bestraffas för denna sin övertygelse. Denna inkonsekvens bör inte godkännas. Värnpliktstiden för vapenvägrare bör fastställas till 11 månader, oberoende av om det gäller obehöriga, som tjänar inom försvarsmakten, eller civiltjänstemän. Placeringsmöjligheterna för civiltjänstemän bör ökas och denna arbetskraft utnyttjas mer ändamålsenligt med beaktande av de olika individernas förutsättningar. Möjligheterna till fredskårsarbete i underutvecklade länder är starkt begränsade eftersom både person- och utbildningskraven bör ställas mycket högt. Samaritverksamhet, dvs personlig hjälp inom socialvården, kunde däremot oftare utgöra ett alternativ till tjänstgöring inom civilförvaltning eller vid sjukhus, förutsatt att lämplighetstest utföres.

De, som motsätter sig tjänstgöring i någon som helst form, bestraffas omotiverat hårt.

Enligt ett nyligen utarbetat kommittébetänkande skulle dessa personer dömas till 17 månaders tvångsarbete. Detta bör inte godkännas.

Enligt en i Sverige år 1966 stiftad lag är Jehovas vittnen helt befriad från värnplikt. De svenska erfarenheterna av speciallagen bör noga studeras och läggas som grund för en revidering av vår nuvarande lagstiftning i mera human riktning.

SU anser att

- värnpliktstiden för samtliga vapenvägrare bör fastställas till 11 månader och placeringsmöjligheterna för dessa göras mångsidigare
- nuvarande lag om bestraffning av dem som motsätter sig tjänstgöring i någon som helst form bör revideras i mera human riktning

3. Kvinnlig värnplikt

Jämlikhetsprincipen mellan könen skulle motivera kvinnlig värnplikt, men tanken måste i våra förhållanden anses orealistisk, trots de relativt positiva erfarenheterna i Israel. Civil arbetsplikt för kvinnor kan inte heller anses ändamålsenlig. Störningarna, som systemet skulle medföra på den privata arbetsmarknaden, och omskolningsarbetet för några månaders tjänst exempelvis på sjukhus skulle nationalekonomiskt utgöra ett oriktigt utnyttjande av resurserna. För att uppnå rättvisa mellan könen vore det riktiga att genom skälig ersättning eliminera eller åtminstone avsevärt minska den ensidiga koekonomiska be-

lastning, som värnplikten utgör för den manliga ungdomen.

Enligt nuvarande befolkningsskyddslag deltar en stor del av de förvärvsarbetande kvinnorna i befolkningsskyddskurser. Denna upplysningsverksamhet bör ytterligare effektivieras och utvidgas.

SU anser att

- jämlikhet mellan könen snarare bör uppnås genom ekonomisk ersättning för inkomstförlust åt de manliga värnpliktiga än genom kvinnlig värnplikt eller arbetstjänst
- undervisning för kvinnor i befolkningsskyddsfrågor bör effektivieras

4. Utbildning

Militära utbildningsfrågor har inte väckt debatt i samma utsträckning som juridiska och sociala förhållanden inom försvarsmakten. Det är dock uppenbart att flere reformer även inom denna sektor vore av behovet påkallade.

Ett modernt försvar kräver allt större specialisering. Initiativet om ökad specialskolning inom det egna facket istället för en del av de akademiskt utbildade värnpliktiga (främst läkare och ingenjörer) bör därför anses lovvärt. För jämlikhetens skull får inte kraven på en allt mera differentierad utbildning negligeras.

Den låga repetitionsfrekvensen utgör en stor svaghet i vår nuvarande militärutbildning. Ätminstone underofficerare

och officerare i reserven bör samtliga kallas till repetitionsövning minst en gång och man bör sträva till att öka detta krav till tre gånger. Dettä är speciellt motiverat, eftersom systemet med 30 dygns sparpermission synes bli permanent.

Vid utbildningen bör man eftersträva att ge de värnpliktiga en helhetsbild av det civila, psykologiska och ekonomiska försvaret. Orientering om Finlands säkerhetspolitik och om FN och dess fredsbevarande verksamhet bör ges. Samverkan med övriga försvarsgrenar bör framhållas. Militärtekniskt föråldrade erfarenheter av och glorifierade minnen från vårt senaste krig utgör alltför ofta grunden för undervisningen ännu i dag. Militärpolitik är liktydigt med onyanserade klagomål över otillräckliga anslag. En intimare samverkan med läroinrättningar bör inledas för att förbättra informationen om civilförsvar och värnpliktsfrågor. Kontakten med skol- och arbetsmarknadsmyndigheter bör förbättras för att stimulera värnpliktiga till civil vidareutbildning. Yrkesvägledning och praktisk samhällskunskap kunde på timplanen ersättas med den etiska fostran, som nu handhas av militärpräster-na. Inte minst i Dragsvik vore det av stor vikt att framhålla möjligheterna till civil yrkesutbildning. Eftersom språksvårigheter vid sidan om bristfällig utbildning ofta kraftigt begränsar den svenskspråkiga ungdomens arbetsmöjligheter i det egna landet, bör effektiva elementärkurser i finska samt möjligheter till självstudier organiseras vid garnisonen.

För att förbättra den teoretiska undervisningen speciellt under grundutbildningstiden bör stambefälet erbjudas större möjligheter till arbetsfördelning, så att en nödvändig specialisering kunde genomföras. Undervisningen i elementärfärdigheter kunde härigenom även ges i större enheter i stället för kompanivis.

Militärutbildningen har även en allmänt fostrande uppgift. I härtill hörande frågor bör dock en anpassning till civila normer ske. Utantilläxor i samband med anmälningar mm bör kunna ersättas med krav på ett koncist uttryckssätt, herrtitulaturen avskaffas och hälsningsplikten följa normala hövlighetsformer exempelvis så att den endast gäller de direkta förmän, som de värnpliktiga bör anses känna. Disciplinen, som både i stort och smått är en grundförutsättning för militär verksamhet, bör icke förlöjligas genom pedanteri eller bli ett självändamål genom onödig drill eller översitteri. Uppgifter, som inte motsvarar utbildningssyften, bör gallras ut. Underhållsarbetet kunde avsevärt rationaliseras bland annat genom användande av moderna metoder och ändamålsenliga redskap vid städning. Utnyttjandet av beväringar för andra ändamål än militärutbildning är dålig ekonomi.

Den värnpliktigas kondition förbättras vanligen avsevärt under utbildningstiden, för att därefter ofta åter snabbt försämrats. Den fysiska utbildningen kan därför inte helt anses motsvara sitt ändamål. Den bör i större utsträckning få formen av ett kort konditionsträningsprogram som skulle anpassas så att det kunde följas även i det civila.

Förbättringen av utbildningen är i stor utsträckning en personalpolitisk fråga. På detta område ter sig normerna alltför formella. Lönesättningen bör göras mera individuell. Personal utanför den militära karriären bör i större utsträckning anställas, samtidigt som större smidighet vid befordran och vidareutbildning inom befälskåren bör eftersträvas. I den mån enheternas egna utbildare inte kan ge undervisning i specialfrågor bör den ges av kringresande föreläsare. Man bör undersöka möjligheterna att avskaffa de klassgränser som tar sig uttryck i olika befälskårer med olika mässar etc.

SU anser att

- repetitionsövningsfrekvensen bör ökas
- frågor om civil yrkesutbildning bör upptas på timplanen
- orientering om Finlands säkerhetspolitik och om FN och dess fredsbevarande verksamhet bör ges
- elementärkurser i finska bör organiseras i Dragsvik
- klarare arbetsfördelning mellan de stamanställda bör genomföras
- de allmänt uppfostrande dragen i militärutbildningen bör anpassas till civila normer
- utnyttjande av beväringar för andra ändamål än militär utbildning får inte förekomma
- den fysiska utbildningen delvis bör få formen av ett konditionsträningsprogram
- försvarsmaktens personalpolitik bör göras smidigare

Om detta program

Varje enskild medlem av SU har motionsrätt till organisationens årskongress. Denna rättighet utnyttjas också flitigt av SU-medlemmarna, till kongressen i Närpes i juni 1967 hade inlämnats 59 motioner. Det är också en medlemsmotion som ligger till grund för detta värnpliktsprogram. Motionärerna krävde vid kongressen i Åbo 1966 att värnpliktsvägrarnas ställning skulle förbättras, med hänvisning till att de som nu på grund av religiös tro eller etisk övertygelse vägrar avtjäna sin värnplikt, försätts i en betydligt sämre ställning än sina kamrater. Motionärerna var Ann-Gerd Steinby, Irma Ylönen och Sture Gadd, alla från Helsingfors.

Åbo-kongressen omfattade motionärernas synpunkter med det tillägget att värnpliktsvägrarnas tjänstgöring skall motsvara den enskilda beväringens personliga kvalifikationer och hans utbildning.

Men kongressen gick längre. Den livliga debatten i denna fråga utmynnade i ett beslut att tillsätta en tremannarbetsgrupp för att utarbeta ett värnpliktsprogram för SU. Ordförande blev agronom Arndt Reuter, 26, Pargas och medlemmar fil.stud. Christer Hummelstedt, Åbo och butiksföreståndare Stig B. Ingström, Åbo. Arbetet förlades alltså till Åbo och tidsfristen fastställdes till oktober samma år.

Programförslaget tillställdes SU:s centralstyrelse inom den utsatta tiden och cst beslöt sända det på remiss till SU:s lokalavdelningar. Remisstiden utsattes till årsskiftet 1966—67.

Av remissvaren framgår det att SU:s medlemmar främst intresserade sig för den vapenfria värnplikten och för

kapitlet kvinnlig värnplikt. Det sistnämnda bör ses som ett principiellt ställningstagande och jämlikhetskravet på olika samhällsområden utvecklas i detalj i SU:s familjepolitiska programskrift, godkänd vid Närpes-kongressen 1967.

Remissvaren behandlades och sammanställdes av en kommitté, tillsatt av centralstyrelsen. Kommittéen bestod av Karl-Erik Enges, Vasa (ordf.), Rune Holmström, Kristinestad, Sven Löfqvist, Oravais och Gustaf Tylli, Gamlakarleby och den sammanträdde i Vasa. Remisskommittéens förslag behandlades därefter slutligt av SU:s centralstyrelse den 4—5 februari 1967. Efter en intensiv debatt och en rad omröstningar godkändes programmet på detta möte. Under vårens lopp skedde en finslipning av texten och programmet förelåg tryckt vid kongressen i Närpes i juni 1967.

Jag har beskrivit den långa förhandlingsgången i detalj för att visa hur organisationsdemokratin fungerar inom SU och för att visa hur en kongressmotion leder till resultat. Jag ber läsarna lägga märke till ett faktum: I olika skeden av behandlingen är det finlandssvensk ungdom från skilda delar av Svenskfinland som varit med om att utforma detta värnpliktsprogram. Just detta är karaktäristiskt för SU, en organisation där finlandssvensk ungdom ständigt kommer i kontakt med varann. Det är också därför vi tror att de åsikter, som kommer fram i värnpliktsprogrammet är representativa för en bred finlandssvensk ungdomsopinion.

Pär Stenbäck
förbundsordförande

SVENSK UNGDOM — Svenska folkpartiets
ungdomsorganisation r.f.

Svensk Ungdoms centralstyrelse 1967—68

Ordförande	Pär Stenbäck	Tölög. 36 B 29 Helsingfors 26	tel 90/49 51 31
Viceordf.	Erik Pakarinen	Alexandersg. 15 C Borgå	915/13 434 tj 915/12 222
AU-ordf.	Thomas Rehula	Box 11 Skuru	91 13 61 11/233
Leamöter	Christer Antell	Silversundsv. 30 Helsingfors 57	30/68 82 60
	Karl-Erik Enges	Valhallav. 29 Brändö Vasa	961/17 090 tj 961/23 866
	Rune Holmström	Närpes st	314 tj 35
	Bertel Johansson	Hardom	915/56 157
	Rabbe Laurén	Tegelslagareg. 6 A 17 Åbo	tj 921/13 979
	Henry Lönnfors	Skogsg. 21 Vasa	961/11 285 tj 961/11 141
	Helena Taxell	Kaskisg. 2 C Åbo	921/16 577
	Gustaf Tylli	Kaffevägen Gamlakarleby	20 70

Kansli:

Centralkansliet: Bulevarden 7 A Helsingfors 12 tel 90/64 89 74

Vasakansliet: Vasaesplanaden 18 tel 961/11 075

De permanenta utskotten:

Informationsutskottet: Ordförande Stig B Ingström Mikaelsg. 3
Åbo Tel 921/13 800

Internationella utskottet: Ordförande Christian Kurtén Smedje-
viksv. 7 A 17 Helsingfors 20 Tel 67 82 52

Kulturutskottet: Ordförande Gösta Wahlström Ringvägen
43 D 33 Sandkulla Tel 90/83 26 04

Organisationsutskottet: Ordförande Rabbe Laurén

Skolutskottet: Ordförande Valter Lall Tenala
Tel 91 15 03 11/74

Socialutskottet: Ordförande Stefan Gustafsson Kantensg.
13 O 83 Tel 961/15 255

Svensk Ungdom

Svenska Folkpartiets
Ungdomsorganisation r.f.

